

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 12 ΦΥΛΛΟΥ
ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ "ΕΚΚΛΗΣΙΑ,"

(1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1952)

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΜΕΡΙΜΝΗ,
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛ. ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

«Ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς
ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν
μένῃ».
(Ἰωάν. 15, 16)

ΤΟ ΕΚ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΥ ΚΕΡΔΟΣ

Ἐξ ὧν ἀνεπτύξαμεν μέχρι τοῦδε προκύπτει ὅτι ὁ ἐκκλησιασμός, ἥτοι ἡ ἐν τῷ ναῷ κοινὴ μετὰ τῶν ἀδελφῶν χριστιανῶν προσευχὴ, εἶναι ἀπαραίτητος· ὅθεν ἕκαστος χριστιανὸς ἔχει καθήκον νὰ μεταβαίῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἰδίως κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς μεγάλας ἑορτάς, κατὰ τὰς ὁποίας τελεῖται ἡ θεία λειτουργία.

Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι περιπτώσεις καὶ ἀφορμαὶ ποῦ συντρέχουν καὶ συναθροίζονται εἰς τὸ ἴδιον μέρος οἱ ἄνθρωποι δι' ὠρισμένους ὠφελίμους σκοπούς. Εἶναι π. χ. αἱ συνελεύσεις συλλόγων καὶ οἰωνδήποτε σωματείων, τὸ βουλευτήριον, αἱ αἵθουσαι τῶν δικαστηρίων, αἱ διαλέξεις ἐπὶ ποικίλων θεμάτων, τὰ συλλαλητήρια κ.τ.λ. Ἐρχονται οἱ ἄνθρωποι νὰ συσκεφθοῦν, νὰ συζητήσουν, νὰ ἀκούσουν, νὰ πλουτίσουν τὰς γνώσεις των, νὰ ἐπωφεληθοῦν ἀπὸ ὁδηγίας καὶ συμβουλὰς καί, ἐν γένει, νὰ ἀποκομίσουν ἄτι ὠφέλιμον διὰ τὴν ὕλικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν των ζωὴν.

Εἰς τὸ συγκινητικὸν ὅμως ἐκεῖνο τοῦ ναοῦ περιβάλλον τῆς κοινῆς συμπαραστάσεως καὶ συμπροσευχῆς, «ἡ τῶν χαιρόντων συντηρεῖται χαρὰ, ἡ τῶν κοπιάντων ἀνάπαυσις, ἡ τῶν καταπονημένων ἀναψυχή», λέγει τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλος. Διότι μὲ τὸ στόμα τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου, μὲ τὰς καρδίας πρὸς τὸν οὐρανὸν ὑψωμένας («ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας»), μὲ τὰ πρόσωπα ἐστραμμένα πρὸς τὸν Θεόν, ἐκχύνομεν πρὸς αὐτὸν τὰ αἰσθήματά μας καὶ τὸν ἱκετεύομεν ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ μας, τῶν οἰκείων μας, τῶν ἀδελφῶν μας καὶ ὑπὲρ ὅλου τοῦ κόσμου.

Εἴμεθα ἐκεῖ συμπαραστάται τῶν πλεόντων, τῶν νοσοῦντων, τῶν ὁδοιπορούντων, τῶν αἰχμαλώτων. Παρακαλοῦμεν νὰ ἔχωμεν εὐκрасίαν ἀέρωγ, εὐφορίαν καρπῶν καὶ καιροῦς εἰρηνικὸς διὰ

τὴν εὐημερίαν ὄλων ὁμοῦ. Δεόμεθα νὰ διανύσωμεν τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μας ἐν εἰρήνῃ καὶ μετανοίᾳ, νὰ ἔχωμεν τέλη χριστιανὰ καὶ καλὴν ἀπολογίαν κατὰ τὴν δευτέραν τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν· νὰ μᾶς φυλάττῃ ὁ Κύριος ἀπὸ κάθε συμφορᾶν, ἀπὸ «πᾶσαν ὀργὴν καὶ νόσον καὶ πᾶσαν καθ' ἡμῶν ἀπειλήν».

Ἔλα αὐτὰ δὲν δημιουργοῦν μίαν καινούργιαν ψυχὴν, δὲν τὴν ἐμφανίζουν ὡς μίαν πλατεῖαν ἀγκάλην ἀνοικτὴν δι' ὄλον τὸν κόσμον :

Εἶναι, λοιπόν, προφανές, ὅτι ἀπὸ καμμίαν συνάθροισιν δὲν ἀποκομίζομεν τόσον πολλὰ καὶ πολύτιμα ὠφελήματα, ὅσον ἀπὸ τὰς κοινὰς ἐν τῷ ναῷ προσευχᾶς μας. Τὸ λέγει ἡ ἔκφρασις μας μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας. Στάσου εἰς κάποιαν ἀπόστασιν ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἀπέναντι τῆς ἐξόδου της, καὶ βλέπε τὸ ἐκκλησίασμα νὰ βγαίνει μετὰ τὴν ἀπόλυσιν. Δὲν σοῦ κάμνει ἐντύπωσιν ἡ ἰλαρότης ὄλων τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, δὲν ἐκδηλώνουν ὄλων τὰ πρόσωπα μίαν ἐσωτερικὴν εὐχαρίστησιν καὶ ἰκανοποίησιν, δὲν αἰσθάνεσαι τὸ πλήθος ἐκεῖνο νὰ δημιουργῇ μίαν ἱερὰν ἀτμόσφαιραν ψυχικῆς ἀναψυχῆς, βαθείας πνευματικῆς ἀναπαύσεως :

Διατί :

Διότι ἀπὸ ὅσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀκούεις καὶ βλέπεις, μανθάνεις ἀπείρως περισσότερα, ὠφελιμώτερα καὶ σωτηριωδέστερα ἀπὸ ὅπου δήποτε ἀλλαγῶ. Δι' αὐτὸ ἀπὸ καμμίαν ἄλλην συγκέντρωσιν δὲν ἀποχωρεῖς μὲ τόσον εὐχάριστον διάθεσιν καὶ ψυχικὴν ἀνακούφισιν, ὅσον ὅταν ἐξέρχῃ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἀπὸ τὸν ναόν. «Ὅτι ἔστιν ἐξ ἑτέρας συνάξεως ἢ συνόδου τοσοῦτον κέρδος λαβόντας ἀπελθεῖν, ὅσον ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) διατριβῆς· κἂν δικαστήριον λέγῃς, κἂν βουλευτήριον, κἂν αὐτὰ τὰ βασίλεια»—λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος.

Ἔνα δὲ ἀπὸ τὰ πολυτιμώτερα κέρδη ποῦ ἀπολαμβάνεις ἀπὸ τὸν μὲ πίστιν τακτικὸν ἐκκλησιασμόν σου εἶναι καὶ τοῦτο, ὅτι μέσα εἰς τὸ περιβάλλον τῆς ἐκκλησίας ἀποτοξινώνεσαι καὶ ἀπὸ ὅσα κακὰ φέρει ὁ ψυχικός σου ὀργανισμὸς ἀπὸ τὴν ἔξω κοσμικὴν τύρβην. Διότι ἡ ἐκκλησία εἶναι ἱατρεῖον ψυχῶν μὲ φάρμακα, διὰ τοὺς ἠθικῶς νοσοῦντας, τὰς εὐχὰς καὶ τὰς εὐλογίας καὶ τὰς ἰκεσίας τῶν ἱερέων καὶ τὰς ἀμοιβαίας τῶν μὲ ἀδελφικὴν ἀγάπην συμπροσευχομένων δεήσεις. Ὅπως, λοιπόν, ἐξεργόμενος ἀπὸ

«Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ Πατήρ, καὶ γὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ».

(Ἰωάν. 15, 8)

ιατρειὸν τῶν σωματικῶν ἀσθeneiῶν, φέρεις μαζί σου τὰ κατάλληλα φάρμακα, ἔτσι, ἀποχωρῶν ἀπὸ τὸν ναὸν, συναποκομίζεις ὅ,τι σωστικὸν διὰ τὴν ψυχικὴν σου ὑγείαν.

Εἶναι δύσκολον—ἂν μὴ καὶ ἀδύνατον—να φαντασθῇ τις χριστιανὸν ὅπως ἀνεπηρέαστον ἀπὸ τὸν ἐν τῷ ναῷ ἐκκλησιασμόν του. Ποῖος ἐμβῆκεν εἰς ἓνα ἀνθρώπου καὶ δὲν ἐβγήκε μὲ ὀλίγα λουλούδια στὸ χέρι· ἢ ποῖος ἀπὸ ἓνα περίπατον εἰς τὸ δάσος δὲν ἔδρεψεν ἔστω καὶ ἓνα μικρὸ κλαδάκι διὰ στόλισμα τοῦ σπιτιοῦ του· ἢ ποῖος, ἀφοῦ παρέμεινεν ὀλίγον μέσα εἰς ἐργαστήριον ποῦ παρασκευάζουν ὥρατα μυρωδικά, δὲν ἔφυγε μυρωμένος καὶ ἀπὸ μόνην τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς διαχύτου εὐωδίας;

Πνευματικὸς, λοιπόν, ἀνθῶν, ἱερὸν μυρεψεῖον καὶ ψυχικὸν ἱατρειὸν εἶναι ἡ ἐκκλησία. Εἶναι δυνατὸν ὁ λειτουργηθεὶς εἰς αὐτὴν νὰ φύγῃ χωρὶς νὰ στολίσῃ τὴν ψυχὴν του μὲ κανένα θεῖον λουλούδι, χωρὶς κανένα ψυχικὸν φάρμακον, ἢ χωρὶς νὰ μυρίσῃ λιβάνι; «Βαφείον ἡ ἐκκλησία ἐστίν—ἐπιπροσθεται ὁ ἅγιος Χρυσόστομος— ἂν διὰ παντὸς ἀπίητε μηδεμίαν δεχόμενοι βαφήν, τί τὸ ὄφελος τοῦ συνεχῶς ἐνταῦθα ἵεναι; Μείζων μὲν ἢ βλάβη...».

Ἄλλ' ἄς συνοψισθοῦν ὅλα τὰ μέγρι τοῦδε ἀναπτυχθέντα εἰς μίαν μόνην λακωνικωτάτην ἀλήθειαν:

Ἐκκλησιασμός σε κάμνει ἄνθρωπον.

Καὶ ἄς δοθῇ πάλιν ὡς κατακλείς ὁ ἀκένωτος θησαυρὸς τῆς σοφίας τοῦ μεγάλου Πατρὸς Χρυσοστόμου:

«Ἄλλὰ πῶς γίνη ἄνθρωπος; Ἐὰν ἔλθῃς ἐδῶ ὅπου δημιουργοῦνται ἄνθρωποι. Ἐὰν λάβω σε ἵππον, ποιῶ σε ἄνθρωπον. Ἐὰν λάβω σε λύκον..., ὄφιν..., ποιῶ σε ἄνθρωπον, οὐ μεταβάλλων τὴν φύσιν, ἀλλὰ μετατιθεὶς τὴν προαίρεσιν...».

★

Ὅταν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐξ ἀφορμῆς τῆς ραδιοφωνικῆς μεταδόσεως τῆς θείας λειτουργίας ἐκτεθέντων εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἄρθρων ἀναπτύξουν οἱ ἐφημέριοι εἰς τοὺς ἐνορίας τῶν τὴν μεγίστην σημασίαν τοῦ ἐκκλησιασμοῦ, δὲν πιστεύομεν ὅτι θὰ ὑπάρξῃ κανεὶς ποῦ νὰ προτιμήσῃ τὸ ραδιόφωνον τοῦ καφενεῖου ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν του, ὅπου τὸν καλεῖ ἡ καμπάνα τῆς.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΗΣ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»

«Τὰ ρήματα, ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς».

(Ἰωάν. 17, 11)

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ

Τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Οἴκοθεν ἐνοεῖται ὅτι εἰς ἐπιτυχῆ ἐπιτέλεισιν τοῦ ἔργου τῆς Ἱερωσύνης προαπαιτεῖται κατάλληλος προπαρασκευὴ τοῦ μέλλοντος ἱερέως καὶ ποιμένος. Διότι, διὰ τῆς ἀγάπης μὲν αὐτοῦ καὶ ἀγαθῆς διαθέσεως, δύναται οὗτος νὰ ἐλκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν τὸ ποιμνιον, ἀλλὰ προαπαιτεῖται ἵνα κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον δύνηται «τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου μετ' ἐπιστήμης ποιμαίνειν» (Ἐπ. 61.93). Ἐντεῦθεν ἡ καίτερος καὶ κατάλληλος μόρφωσις εἶναι διὰ τὸν ἱερέα ὡς πνευματικὸν ποιμένα ἀναγκαϊότατον ἐφόδιον «ὡς τό γε παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρεῖν πρὶν ἰκανῶς παιδευθῆναι καὶ ἐν πίστῳ τὴν κεραιάν μανθάνειν, τὸ δὴ λεγόμενον, ἐν ταῖς τῶν ἄλλων ψυχαῖς ἐκμελετᾶν τὴν εὐσέβειαν λίαν εἶναι μοί φαίνεται ἀνοήτων ἢ τολμηρῶν· ἀσυνέτων μὲν, εἰ μὴδὲ αἰσθάνοιντο τῆς ἑαυτῶν ἀμαθείας· θρασέων δέ, εἰ καὶ συνιέντες κατατολμῶσι τοῦ πράγματος» (Π. 35,456). Μόνον καλῶς πεφωτισμένη τοῦ πνευματικοῦ ποιμένος ψυχὴ καὶ πλήρης ἀγάπης καρδία αὐτοῦ δύναται νὰ ἔχωσι τὰς ἀρμοζούσας πνευματικὰς δυνάμεις πρὸς τὸ μέγα αὐτοῦ ἔργον καὶ διευθύνωσιν αὐτὰς ἀρμοδίως, δύναται ν' ἀναπτύξωσι παρ' ἑαυτῷ τὴν προσήκουσαν νοημοσύνην καὶ ποιμαντικὴν ἐπιτηδειότητα, τ' ἀριστα ταῦτα καὶ ἀπαραιτήτα μετὰ τὸν θεμελιώδη ὄρον τῆς ποιμαντικῆς προσόντα «ὃ δὲ νοήμων κυβέρνησιν κτήσεται» (Παροιμ. 1,5). «Οὐδεὶς ἐν τῷ κόσμῳ ἀναλαμβάνει νὰ διδάξῃ τινὰ τέχνην μὴ πρότερον αὐτὸς διὰ χθεὶς αὐτήν, μετὰ σύντονον καὶ ἐπιμελεστάτην προπαρασκευήν. Ὅθεν ἀφρόνως πολιτεύονται οἱ ἀναδεχόμενοι τὴν ἱερατικὴν διακονίαν μὴ προπαρασκευασθέντες πρότερον πρὸς αὐτήν, ἐνῶ ἡ χειραγωγία τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν εἶναι «τεχνῶν τέχνη» (Π. λ. 77,14), λέγει ὁ Ρώμης Γρηγόριος, ὃ δὲ Μ. Βασίλειος «χορὴ τὸν μέλλοντα προσίειν τέχνης τινὸς ἀναλήψει τὰς ἐκ τῆς φύσεως ἐπιτηδειότητας ἡτρεπισμένας ἔχειν, τὸν παλαιστὴν τὴν τοῦ σώματος διάπλασιν καὶ τὴν ἰσχύν, τὸν δρομικὸν τὴν εὐαρμοσίαν τῶν μελῶν καὶ τὴν κουφότητα· οὕτω καὶ τὸν κυβερνήτην τὸ τῆς διανοίας ὀξὺ καὶ εὐπαρακολούθητον. Διὰ τοῦτο οὐ τὸν τυχόντα πρὸς τὴν κυβέρνησιν καλεῖ ὁ λόγος, ἀλλὰ τὸν νοήμονα. Τί δὲ ἔστιν ἡ κυβέρνησις ἢ πάντως ἐπιστήμη ψυχῆς περὶ τὴν ἄστα-

«Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, καὶ γὰρ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον».
(Ἰω. 17, 18)

τον φύσιν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ὅπως αὐτὴν διαπεραι-
οῦσθαι προσήκει» (Π. 31,417).

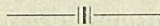
Τὴν ἐπιστήμην ταύτην τῆς ψυχῆς δέον νὰ σπουδάσῃ καὶ κα-
ταμάθῃ ὁ μέλλον ποιμὴν, ἀναπτύσσων συγχρόνως τὰς ἐνούσας
αὐτῷ δυνάμεις καὶ ἐπιτηδειότητας. Αὐτόδηλον ὅμως ὅτι οὐδό-
λος ἀρκεῖ τῷ ποιμένι τῆς Ἐκκλησίας ἡ θεωρητικὴ παιδείυσις.
Διότι αἱ θεωρητικαὶ καὶ ἐγκύκλιοι γνώσεις καθ' ἑαυτὰς δὲν θὰ
καταστήσωσιν αὐτὸν ἐπιτήδειον ποιμένα. Προσαπαιτεῖται καὶ
εἰδικωτέρα προπαρασκευή. Πρὸς τῇ καθαρότητι τοῦ βίου, ἀπαι-
τεῖται πρὸ παντὸς βασιμωτάτη γνώσις τῆς ἁγίας Γραφῆς οὐ μόν-
ον «ἵνα τὸ σεμνοσρεπὲς καὶ μυστικὸν τῶν θείων λογίων ἐκ
τῆς συνεχοῦς μελέτης ἐντυπωθῇ ἐν τῇ ψυχῇ» (Π. 30,131), ἐπειδὴ,
ἄλλως τε, ἡ ἄγνοια τῆς ἁγίας Γραφῆς καθιστᾷ τὴν ψυχὴν τοῦ
ποιμένου ταπεινὴν καὶ δειλὴν, ὅλως ἀκατάλληλον καὶ ἀνεπιτή-
δειον καὶ ἀκατάλληλον πρὸς τὸν ἀγῶνα τῆς ποιμαντικῆς· οὐδὲν
δ' ἕτερον πνευματικὸν κεφάλαιον, οὐδεμία ἄλλη γνώσις δύναται
ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἄγνοιαν τῆς Γραφῆς (Π. 48,683. 684), ἀλλὰ
καὶ ἵνα ἐν αὐτῇ εὐρίσκη ἐκάστοτε τὴν ὑπόδειξιν τῶν καθηκόν-
των αὐτοῦ, διότι «μεγίστη ὁδὸς πρὸς τὴν τοῦ καθηκόντος εὐρε-
σιν ἡ μελέτη τῶν θεοπνεύστων Γραφῶν» (Π. 32,224). Εἰδικῶς
ὁ ποιμὴν δέον νὰ μελετήσῃ τὰς ποιμαντικὰς ἐπιστολάς τοῦ Ἀπ.
Παύλου, τὰς εἰς αὐτὰ ἐρμηνείας τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας,
βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τῶν ποιμαντικῶν αὐτῶν συγγραμμάτων,
ἵνα μιμηθῇ τὰ μεγάλα πρότυπα τῆς ποιμαντικῆς ἐπιστήμης, «ὥσπερ
οἱ ζωγράφοι, λέγει ὁ Μ. Βασίλειος, ὅταν ἀπὸ εἰκόνων εἰκόνας
γράφωσι, πυκνὰ πρὸς τὸ παράδειγμα ἀποβλέποντες, τὸν ἐκεῖθεν
χαρακτήρα πρὸς τὸ ἑαυτῶν σπουδάζουσι μεταθεῖναι φιλοτέχνημα»
(Π. 32, 1125). Μετὰ πολλῆς προσοχῆς ὀφείλει νὰ σπουδάσῃ ὅλας
τὰς ἐκφάνσεις τοῦ πνευματικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ βίου, ὅλας τὰς
κινήσεις τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, αἵτινες ἐκδηλούμεναι ἐξωτερικῶς
παράγουσι ταῦτα ἢ ἐκεῖνα τὰ ἠθικὰ φαινόμενα.

Λαμπρὸν προπαρασκευαστικὸν μέσον διὰ τὸν ἱερέα εἶναι τὸ
κῆρυγμα τοῦ θείου λόγου· διότι δι' αὐτοῦ οὐ μόνον ἐγκαίρως
κατανικᾷ οὗτος τὴν ἀτολίαν καὶ δειλίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ κρα-
τίστην ἐκάστοτε ἔχει ἀφορμὴν ἵνα ἐνισχύῃ τὰς πεποιθήσεις αὐτοῦ
καὶ ἠθικῶς ἐξυψῶται, «ὃ γὰρ τοῖς τῆς διδασκαλίας ἐντρεφόμενος
λόγοις πρότερον αὐτὸς καρποῦται τὴν ὠφέλειαν· ἐν τῷ γὰρ πα-
ραινεῖν ἐτέρους καὶ ἑαυτὸν κατανύσσει» (Π. 62.565). Αὐτόδηλον

«Κἀγὼ τὴν δόξαν, ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὧσιν ἐν κα-
θῶς ἡμεῖς ἐν ἑσμέν». (Ἰωάν. 17, 22)

δ' ἄλλως τε, ὅτι ἡ ἰκανότης καὶ εὐχέρεια περὶ τὸ κήρυγμα τοῦ
θείου λόγου ἀποκτώμεναι διὰ συντόνου προπαρασκευῆς εἶναι ἐκ
τῶν σπουδαιωτάτων ἐφοδίων τοῦ μέλλοντος ποιμένος τῆς Ἐκκλη-
σίας. Ὁφείλει δὲ ν' ἀποβῆ οὗτος καὶ μέγας ψυχολόγος, προαπο-
κτῶν τὴν ἰκανότητα τοῦ εἰσδύειν εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον
τῶν ποιμαινομένων, πρῶτος αὐτὸς διανοίγων τὴν καρδίαν αὐ-
τοῦ, πρὸς αὐτούς, πρῶτος κατορθῶν νὰ ἐξαφανίσῃ ἐν ἑαυτῷ τὸ
πνεῦμα τῆς ἐγωϊστικῆς ἀποξενώσεως ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀνθρώ-
πων, ἔνεκα τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ἀπομονοῦται καὶ συγκεντροῦ-
ται ἐν ἑαυτῷ, ὅπως ἐξωτερικὰ καθιστῶν τὰς πρὸς τοὺς λοιποὺς
ἀνθρώπους σχέσεις. Ὁ ἐκκλησιαστικὸς ποιμὴν δεῖν νὰ ζῆ οὐχὶ
δι' ἑαυτόν, ἀλλὰ διὰ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ. Τοῦτο ὅμως οὐδέποτε
θὰ κατορθώσῃ, ἂν μὴ ἐπικοινωνήσῃ πρὸς τὸν ἐνδόμυχον πνευ-
ματικὸν κόσμον τῶν ποιμαινομένων.

(Ἐπεται τὸ τέλος)

ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ διαδίδεται πάντοτε καὶ ἡ Ἐκ-
κλησία δὲν παύει ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της νὰ κηρύττῃ τὸ διάγγελμα
τῆς σωτηρίας, τὸ ὁποῖον τῆς ἐνεπιστεύθη ὁ θεῖος Ἰδρυτὴς αὐ-
τῆς. Ἄλλ' εἶναι ἐπόμενονον ὅτι, ἐνῶ τὸ διάγγελμα αὐτὸ θὰ παρα-
μένῃ πάντοτε αἰώνιον καὶ ἀμετάβλητον εἰς τὴν οὐσίαν του καὶ
εἰς τὸν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει, παρίσταται ἐν τούτοις
ἀνάγκη ὅπως ὁ τρόπος καὶ ἡ προσφορὰ τοῦ περιεχομένου του
ποικίλλουν ἐκάστοτε ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν, ὑφ' αἷς τελοῦν τὰ
ἄτομα καὶ αἱ κοινωναί, πρὸς τὰς ὁποίας ἀπευθύνεται τοῦτο.

Τὸ τοιοῦτον πιστοῦται, ἄλλως τε, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Ἀγ. Γρα-
φῆς, ἐνθα ὁ Θεὸς παρίσταται λαλῶν «πολυμερῶς καὶ πολυτρό-
πως» (Ἐβρ. α' 1) πρὸς τὸν ἀρχαῖον περιούσιον λαὸν τοῦ Ἰσραήλ,
καὶ ἐκ τῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία τελεῖ ὑπὸ τὴν
ἐπίδρασιν τῶν διαφόρων πολιτισμῶν καὶ τῶν ἐν γένει συνθηκῶν
τῆς χριστιανικῆς Κοινωνίας.

Καὶ σήμερον ἡ Ἐκκλησία συνεχίζει τὸ Ἱεραποστολικὸν αὐ-
τῆς ἔργον, ὅχι μόνον διὰ νὰ μεταδώσῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς λαοὺς
ἡμιαγρίους καὶ μὴ χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ στερεώσῃ περισ-
σότερον τὴν χριστιανικὴν πίστιν εἰς τοὺς λαοὺς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι
ἀπὸ αἰῶνων ἤδη ἀνήκουσιν εἰς αὐτήν. Ἄλλ' αἱ συνθήκαι, ὑπὸ

«Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὅσοι τελελειωμένοι εἰς ἓν».
(Ἰωάν. 17, 23)

τάς ὁποίας τελεῖ ὁ σύγχρονος κόσμος εἶναι διαφορετικά ἀπὸ ἐκείνας τοῦ Μεσαίωνος ἢ τοῦ 16 καὶ 17 αἰῶνος καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡ Ἐκκλησία προσπαθεῖ νὰ ἐξεύρη μεθόδους καὶ ἀρχὰς μιᾶς Ἱεραποστολικῆς δράσεως, ἡ ὁποία νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς συνθήκας αὐτάς.

Διὰ τῆς παρουσίας μικρᾶς μελέτης ἐπιχειροῦμεν νὰ καθορίσωμεν δι' ὀλίγων γενικῶν γραμμῶν τὸ πνεῦμα, ὅπερ διέπει τὴν σύγχρονον χριστιανικὴν δράσιν, τοῦλάχιστον ἐν ταῖς χώραις τῆς Εὐρώπης.

Α'. Ἀνάγκη ἐνὸς ἐπανεκχριστιανισμοῦ.

Γενικὴ εἶναι ἡ ὁμολογία ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει σήμερον νὰ ἐπανεκχριστιανίσῃ τὸν ἤδη χριστιανικὸν κόσμον διὰ λόγους, τοὺς ὁποίους παραθέτομεν ἁμέσως.

1) *Πρόκειται περὶ ἐνὸς ἐντελῶς νέου κόσμου.* Κοινωνιολόγοι καὶ φιλόσοφοι συμφωνοῦν ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος, καὶ συγκεκριμένως ἀπὸ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου καὶ ἐντεῦθεν, εἰσερχόμεθα εἰς ἓνα νέον ἀνθρωπίνον κόσμον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἰδικὴν του νοοτροπίαν, ἰδικὰς του ἀρχὰς, καὶ διαφέρει ἐν πολλοῖς ἀπὸ ἄλλας παρελθούσας γενεάς. Ἐφ' ὅσον διαπιστοῦμεν ἐδῶ μὲν κοινωνικὴν κρίσιν, ἐκεῖ δὲ θρησκευτικὴν καὶ πνευματικὴν καὶ ἀλλαγῶν οἰανδήποτε ἄλλην, ὀφείλομεν νὰ ὀμιλήσωμεν γενικώτερον περὶ κρίσεως τοῦ ὅλου πολιτισμοῦ καί, ἐπομένως, περὶ κρίσεως τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μας. Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον σημαίνει ἤδη βαθεῖαν μεταβολὴν καὶ δημιουργίαν νέου ἀνθρωπίνου κόσμου. Τὸν νέον λοιπὸν αὐτὸν ἀνθρωπίνον κόσμον ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ μνήσῃ εἰς τὴν «Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ».

2) *Αἱ σύγχρονοι ἰδέαι δημιουργοῦν προβλήματα διὰ τὴν Χριστιανικὴν Κοσμοθεωρίαν.* Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Μεσαίωνος καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως ἀκόμη ἐπαναπαύετο ἐπὶ μιᾶς θρησκευτικῆς κοσμοθεωρίας, ἡ ὁποία ἔδιδε μίαν γενικὴν ἐρμηνείαν τῆς υπάρξεως τοῦ κόσμου καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Αἱ νεώτεραι ὅμως καὶ μάλιστα αἱ σύγχρονοι ἐπιστημονικαί, φιλοσοφικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ ἰδέαι προσέβαλον αὐτὸν τὸν πνευματικὸν κόσμον τοῦ χριστιανοῦ ἀνθρώπου καὶ δημιουργοῦν πολλὰ προβλήματα εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὴν συνείδησιν αὐτοῦ. Πολλὰ ἀπόψεις τῆς θρησκευτικῆς θεωρήσεως τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς ὑπέστησαν βαρὺν κλονισμόν ἀπὸ τὰς προόδους τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τὰς ὑλιστικὰς ἀντιλήψεις τῆς νεωτέρας Φιλοσοφίας

«Ἴνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σὺ μὲ ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας».
(Ἰωάν. 17, 23)

καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἀπορίας καὶ τὰ προβλήματα τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν ἰδίαν ἀπάντησιν, τὴν ὁποίαν ἔδιδεν εἰς τὸν ἄνθρωπον παλαιότερων γενεῶν.

3) Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος περνᾷ ἀπὸ μίαν κατὰ παράδοσιν θρησκείαν εἰς προσωπικὴν τοιαύτην. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι ἐπίσης γενικὸν καὶ ἀναφέρεται εἰς τὴν ψυχολογικὴν ἡλικίαν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἐπιθυμεῖ νὰ θεωρῇ τὸν ἑαυτόν του ὀλιγότερον «παιδί» καὶ περισσότερον νέον καὶ ὄριμον. Παντοῦ εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς θέλει νὰ δοῦ ὡς ἀτομικότης, νὰ ἔχῃ τὰ δικαιώματά του καὶ νὰ ἐκφέρῃ τὴν προσωπικὴν του κρίσιν. Καὶ εἰς τὴν θρησκείαν, ἐπομένως, δὲν δέχεται τὰ πάντα δογματικῶς καὶ κατὰ παράδοσιν, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ νὰ ἐλέγῃ καὶ νὰ κρίνῃ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ ἀποτελέσῃ τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως καὶ τῶν ἐλπίδων του. Τὸ τοιοῦτον βεβαίως εἶναι ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως ἐπικίνδυνον, διότι εἶναι δυνατόν νὰ φθάσωμεν μέχρι τῆς ἀρχῆς «πάντων χρημάτων μέτρον ἀνθρώπος», ἀλλ' ἔχει καὶ τὴν ἄλλην πλευράν, ὅτι δέχεται μίαν προσωπικὴν ἐρευνᾶν καὶ, ἐπομένως, μίαν βαθυτέραν καὶ περισσότερον οὐσιαστικὴν κατανόησιν τοῦ περιεχομένου τῆς θρησκείας. Ἀλλ' ἐναπόκειται καὶ πάλιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ἀντιληφθῇ καὶ νὰ βοηθήσῃ αὐτὴν τὴν προσωπικὴν θρησκευτικὴν οἰκοδομὴν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου καὶ νὰ τὸν κατευθύνῃ εἰς τὴν ἀληθῆ θρησκευτικότητα.

*Β'. Μελέτη τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος
διὰ τὸ ἱεραποστολικὸν ἔργον.*

Ἐνα οὐσιῶδες χαρακτηριστικόν, τὸ ὁποῖον διέπει τὴν σύγχρονον ἱεραποστολικὴν δρασίαν, εἶναι ἡ μελέτη τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐνεργεῖται αὕτη. Ἄλλοτε ὁ χριστιανὸς ἱεραπόστολος ἐνδιεφέρετο κυρίως εἰς τὸ νὰ ἐτοιμάσῃ καὶ νὰ προσφέρῃ τὸ περιεχόμενον τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἀδιαφορῶν σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου διὰ τοὺς ὅρους τῆς ζωῆς τῶν ὑπ' αὐτοῦ εὐαγγελιζομένων. Ἡ ἐνδιεφέρετο μόνον δι' ὄρισμένους ψυχολογικοὺς παράγοντας, οἱ ὁποῖοι εὐνοοῦν ἢ ἐμποδίζουσιν τὴν ἀποδοχὴν τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας. Σήμερον ὅμως λαμβάνεται σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τὸ κοινωνικὸν περιβάλλον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ζοῦσιν οἱ ἄνθρωποι, πρὸς τοὺς ὁποίους ἡ Ἐκκλησία ἀπευθύνει τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου, καὶ τοιουτοτρόπως ἐδημιουργήθη ἡ καλουμένη

«Ἴνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς».
(Ἰωάν. 17, 13)

«Θρησκευτικὴ Κοινωνιολογία», ἡ ὁποία, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν γενικωτέραν Χριστιανικὴν Κοινωνιολογίαν, τὴν ἀναφερομένην εἰς τὰ μεγάλα κοινωνικά προβλήματα τῆς ἐποχῆς μας, ἀσχολεῖται εἰδικῶς μὲ τὴν μελέτην τοῦ περιβάλλοντος καὶ ἐξετάζει τὴν εὐμενῆ ἢ δυσμενῆ ἐπίδρασιν, τὴν ὁποίαν ἀσκοῦν οἱ διάφοροι κοινωνικοὶ παράγοντες (οἰκογένεια, ἐπάγγελμα, πολιτικὴ κλπ.) ἐπὶ τῆς θρησκευτικότητος τοῦ ἀνθρώπου, ὡς καὶ ἀντιστρόφως τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐπίδρασιν τῆς θρησκευτικότητος διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ τὴν πνευματικότητα τῶν ὀργανισμῶν τούτων. Εἶναι μία προσπάθεια, ἡ ὁποία ἀναφέρεται εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ προβλήματος καὶ τοῦ μυστηρίου τῆς Παραβολῆς τοῦ Καλοῦ Σπορέως (Λουκ. ἡ' 5—15). Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ σπείρεται καὶ ἀπενθύνεται πρὸς ὅλους ἀδιακρίτως, ἀλλὰ διατί δὲν εὐρίσκει τὴν ἰδίαν ἀπήγησιν εἰς ὅλας τὰς ψυχάς; Ποιοὶ ψυχολογικοὶ παράγοντες δημιουργοῦν τὴν διαφορὰν εἰς τὴν ἀποδοχὴν καὶ καρποφορίαν τοῦ θείου λόγου καὶ ποιοὶ οἱ ἔξωτερικοὶ λόγοι τῆς ζωῆς, οἱ ὁποῖοι συντελοῦν εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν ἀντιθέσεων, αἱ ὁποῖαι ὑφίστανται μεταξὺ τῶν θρησκευτικῶν «τύπων» τῆς ὥραιας αὐτῆς Παραβολῆς; Ἡ μελέτη τῶν προβλημάτων τούτων ὀδηγεῖ κατόπιν εἰς μεθόδους ἐργασίας, αἱ ὁποῖαι κρίνονται ἀναγκαῖαι διὰ τὸ Ἰεραποστολικὸν ἔργον εἰς τοὺς διαφόρους τομεῖς τῆς ζωῆς.

(Ἔπεται τὸ τέλος)

Παρίσιον

Ἄρχ.μ. ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ ΓΑΛΑΝΑΚΗΣ

—||—

“ΑΝΤΕΧΕΣΘΕ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ,,

Β'.

Ἐλέχθη εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ὅτι αἱ τελευταῖαι στιγμαὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἀσθενοῦς δὲν εἶναι αἱ κατάλληλοι διὰ τὴν ἐπιδράσιν ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς καὶ τὸν παρασκευάσῃ διὰ τὴν κοινωνίαν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Πολὺ περισσότερον δὲν εἶναι δυνατὸν τότε τὸν ἐνισχύσῃ, τὸν παρηγορήσῃ καὶ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὴν σωτηρίαν. Ὅφείλει τὸν εὐρεθῆ παρὰ τὴν κλίνην του πολὺ πρῖν.

Υπάρχουν ὅμως δυσκολίαι, τὰς ὁποίας εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ὑπερπηδήσῃ. Καὶ πρῶτον ὀφείλει τὸν μεριμνήσῃ, ὥστε εὐθὺς ὡς ἐν τῶν πνευματικῶν του τέκνων εὐρεθῆ εἰς κατάστασιν ἀσθενείας νὰ ἔλθῃ εἰς γνῶσίν του. Εἰς τὰς μικρὰς ἐνορίας τῶν χωρίων

«Πάτερ, οὗς δώδεκάς μοι, θέλω ἶνα σπου εἶμι ἐγὼ κάκεινοι ὡς μετ' ἐμοῦ».

(Ἰωάν. 17, 14)

ἡ δυσκολία αὕτη εἶναι ἀνύπαρκτος. Ἐκεῖ ὁ ἱερεὺς δύναται «νὰ καλῇ κατ' ὄνομα τὰ ἴδια πρόβατα», ἄνευ οὐδεμιᾶς δυσκολίας. Ὁ κύκλος τῶν ἐνοριτῶν του εἶναι περιορισμένος. Ὁ Ναδὸς εἶναι τὸ κοινὸν κέντρον, εἰς τὸ ὁποῖον ὅλοι σχεδὸν παρίστανται κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς καὶ ὅλοι περὶ τὸ πρόσωπον τοῦ ἱερέως περικυκλοῦνται. Εἰς τὰς μεγάλας ὅμως ἐνορίας τῶν πόλεων, ὅπου ὁ κύκλος εἶναι εὐρύτατος καὶ ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἐνοριτῶν οἱ ἐκκλησιαζόμενοι εἶναι πολὺ ὀλίγοι σχετικῶς μὲ τὸν συνολικὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνοριτῶν, ἡ δυσκολία εἶναι μεγίστη. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπερπηδηθῇ. Ἐκεῖνο ποῦ ἀπαιτεῖται εἶναι ἡ ὀργάνωσις. Ὁ ἱερεὺς μόνος οὔτε χρόνον ἔχει, οὔτε δύναμιν νὰ εὐρίσκειται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐνήμερος πάσης ἐν τῇ ἐνορίᾳ του ἀναγκαίας διὰ τὴν ἀποστολὴν του πληροφορίας. Ὅπως εἰς πλείστας ὅσας ἄλλας περιπτώσεις, οὕτω καὶ εἰς τὴν παροῦσαν θὰ ἐξυπηρετηθῇ ἀπὸ εὐσεβεῖς κυρίας, αἱ ὁποῖαι πάντοτε εὐρίσκονται εἰς πᾶσαν ἐνορίαν καὶ ἔχουν καὶ διάθεσιν καὶ χρόνον διὰ τὰ ἔργα τῆς φιλανθρωπίας. Διὰ τῶν κυριῶν τούτων, καταλλήλως κατευθυνομένων καὶ καθοδηγούμενων, ὁ ἱερεὺς θὰ λαμβάνῃ γνῶσιν ποῖος ἐκ τῶν ἐνοριτῶν του ἠσθένησε, καὶ θὰ πληροφορεῖται, εἰ δυνατόν, περὶ τῆς καταστάσεως, οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς, τοῦ ἀσθενοῦς καὶ περὶ τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς του καὶ τῆς ἐργασίας του, διὰ νὰ διευκολυνθῇ μεγάλως εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου του.

Τὸ δεῦτερον βῆμα συνίσταται εἰς τὸ νὰ διαλύσῃ τὰς τυχόν προλήψεις τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τοῦ οἴκου του, ὥστε νὰ μὴ ἀνησυχήσουν ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς ἱερατικῆς ἐπισκέψεως. Εἶναι θλιβερὸν ὅτι ὁ λαὸς μας δὲν μᾶς ἐσυνήθισε πλησίον του ἐνισχυτὰς καὶ παρηγόρους εἰς τὰς θλίψεις του καὶ τὰς ἀσθενείας του. Τὴν παρουσίαν μας εἰς τὴν κλίνην τοῦ πόνου ἐκλαμβάνει ὡς ἀγγελίαν ἐπικειμένου θανάτου, διότι τότε μόνον σκυθρωποὶ καὶ ψελλίζοντες προσευχὰς ὀδηγοῦμεν τὰ βήματά μας πρὸς τὸν ἀσθενῆ, κομίζοντες τὸ τελευταῖον ἐφόδιον. Εἶναι, ἐπομένως, πολὺ φυσικὸν ἡ ἐμφάνισίς μας νὰ συνοδεύεται συχνὰ ἀπὸ σκιάν τινα φόβου καὶ νὰ γίνεται μετὰ δακρῶν δεκτῆ.

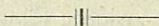
Ἡ εὐθύνῃ φυσικὰ διὰ τὴν τοιαύτην καταθλιπτικὴν κατάστασιν, ἡ ὁποία εἶναι ἐπικινδύνως ἐκτεταμένη, δὲν ἀνήκει εἰς τὸν λαόν. Ἀνήκει ἐξ ὀλοκλήρου εἰς ἡμᾶς τοὺς ἱερεῖς. Ὁ λαὸς

«Ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ἢ καὶ ἐν αὐτοῖς».

(Ἰωάν. 17, 26)

κατὰ πλειονότητα διαπνέεται ἀπὸ καλὰς διαθέσεις. Εἶναι ἔτοιμος νὰ διαλύσῃ τὰς τοιαύτας προλήψεις του, ἐὰν ἡμεῖς θελήσωμεν νὰ δεῖξωμεν διὰ τῆς ζωῆς μας καὶ τῆς ἐργασίας μας ὅτι ἡ ζωὴ τῶν τέκνων μας δὲν μᾶς εἶναι ἀδιάφορος, ἀλλ' ὅτι εἰς πᾶσάν των περίστασιν εὐρισκόμεθα παρὰ τὸ πλευρόν των. Ἡ ἀπ' ἀμβωνος διδασκαλία θὰ εἰσφέρει πολλὰ εἰς τὴν διαφώτισιν τοῦ ποιμνίου μας. Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι οἱ λόγοι δὲν ἐξαρκοῦν, ἂν δὲν ἐνισχυθοῦν καὶ ἀπὸ ἀνάλογον ἐπὶ τοῦ πρακτικοῦ πεδίου ἐφαρμογῆν. Ἄν οἱ πιστοὶ μας συνηθίσουν νὰ μᾶς βλέπουν συχὰ εἰς τὸν οἶκόν των, ὁσάκις οἰονδήποτε γεγονός ἀπαιτεῖ τὴν εἰς αὐτὸν παρουσίαν μας, δὲν θὰ ξενισθοῦν καὶ ὅταν ἡ ἀσθένειά των μᾶς φέρῃ πλησίον των. Τοῦναντίον, ὅχι μόνον θὰ γίνεταί μετ' εὐχαριστήσεως δεκτὴ, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐπιζητηθῆται ἡ παρουσία μας. Εἰς αὐτὴν θὰ διαγινώσκουν ἐκδηλώσιν ἐνδιαφέροντος καὶ ἀγάπης πατρικῆς, ἰκανῆς νὰ θραύσῃ πᾶν ἐμπόδιον καὶ νὰ ἐγκαταστήσῃ εἰς τὰς ψυχὰς αἰσθήματα εὐγνωμοσύνης, ἀφοσιώσεως καὶ πρὸ παντὸς ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸν ἱερέα. Ἄν τοῦτο ἐπιτευχθῇ, ἡ ἐπιτυχία τῆς ἀποστολῆς μας εἶναι ἐξησφαλισμένη ἀπολύτως μὲ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Θεοῦ.

Ἄρχιμ. ΤΙΜ. ΧΑΛΟΦΤΗΣ

Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Ο ΕΞΟΜΟΛΟΓΟΣ

ΨΥΧΙΚΑΙ ΔΙΑΣΤΡΟΦΑΙ

Εἶναι πολλὰ τὰ εἶδη τῶν διαταραχῶν τοῦ χαρακῆρος ποὺ ἀντιμετωπίζει εἰς τὸ ἐξομολογητήριον κάθε πνευματικός. Τὰ δύο τρίτα τῶν ἀσθενῶν ποὺ ἐπισκέπτονται τοὺς ψυχιάτρους πάσχουν ἀπὸ διαταραχὰς διανοητικὰς καὶ ἠθικὰς ὅχι μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν των ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὰ συμπτώματά των — σεξουαλικαὶ διαστροφαί, ἀλκοολισμός, τοξικομανία, νοσηρὰ ἐπιθετικότης, ζηλοτυπία, αἰσχραὶ καταληπτικαὶ σκέψεις, ἀκάθαρτοι συνήθειαι κ.ἄ.

Ἀπὸ τὴν πεῖράν των πολλοὶ πνευματικοὶ γνωρίζουν, ὅτι, μόλις κατορθώσουν ν' ἀποκτήσουν τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ προσελθόντος διὰ τὴν ἐξομολόγησιν, εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις, θὰ ἀκούσουν τὴν ἐξαγόρευσιν κάποιας σεξουαλικῆς ἰδιορρυθμίας καὶ διαστροφῆς. Εἶναι τόσον μεγάλη ἡ ἀνθρωπίνη

«Κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα καὶ ἄλλον Παράκλητον ὄψει ὑμῖν, ἵνα ἢ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας».

(Ἰωάν. 15, 16—17)

ἀσθένεια καὶ διαστροφή, ἰδιαίτατα εἰς τὰς ἡμέρας μας! Πάρα πολλοὶ ὅμως χριστιανοὶ διστάζουν νὰ ξεσκεπάσουν τὸν ἑαυτὸν των. Κι' οἱ δισταγμοὶ εἶναι τόσον μεγαλύτεροι ὅσον φοβερωτέρα ἐμφανίζεται εἰς τὸν νοῦν τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἢ ἁμαρτία του. Φθάνει μέχρι τὸ ἐξομολογητήριον ἀποφασισμένος νὰ ἀποκαλύψῃ τὸν ἑαυτὸν του, μόλις ὅμως ἀντικρύσῃ τὸ πρόσωπον τοῦ ἱερέως μεταβάλλει πολλάκις ἀποφάσεις. Ὅτι ἐξομολογείται δὲν εἶναι πλέον παρὰ μερικὰ ἀσυνάρτητα καὶ ἀσήμαντα καθ' ἑαυτὰ πράγματα. Ἐδῶ, λοιπόν, πρέπει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν του ὁ πνευματικὸς, πῶς δηλ. θὰ κερδίσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἐξομολογουμένου. Ὅταν δὲν ἔχῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του, ὅλα εἶναι χαμένα. Πρέπει, γι' αὐτό, ὁ πνευματικὸς νὰ εἶναι ἀπολύτως φυσικὸς καὶ ἀπλὸς εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν ὅλων τῶν ἁμαρτιῶν. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ δεικνύῃ περιέργειαν ἢ κατάπληξιν δι' ὅσα ἀκούει. Ἐπειτα ἢ ὅλη στάσις καὶ ἔκφρασις του πρέπει νὰ εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν ἄνθρωπον νὰ διμλήσῃ. Ἐὰν ὁ πνευματικὸς εἶναι βλοσυρὸς καὶ χαιρῇ φήμης αὐστηροῦ, ἀκάμπτου καὶ ἀσυμπαθοῦς, δὲν πρόκειται ποτὲ νὰ ἀκούσῃ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς τοῦ ἐξομολογουμένου. Ἐνας ἱερεὺς γνωστὸς διὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν συμπάθειάν του πρὸς τὰ πνευματικά του τέκνα θὰ ἀκούῃ πάντοτε αὐθορμήτους καὶ γνησίας ἐξομολογήσεις.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἱερεὺς ποῦ δὲν ἔχει εἰς μέγαν βαθμὸν τὸ χάρισμα τῆς ἰλαρότητος καὶ συμπαθείας, ἐὰν δὲν εἶναι ψυχικῶς ἄρρωστος καὶ ἐὰν δὲν γνωρίζῃ ὄρισμένα πράγματα, δύναται νὰ βοηθήσῃ τὸν ἐξομολογουμένον καὶ νὰ κερδίσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του. Καὶ ἂν μὲν ὁ ἱερεὺς δὲν εἶναι ψυχικῶς ὑγιής, πρέπει, τοῦλάχιστον, νὰ παύσῃ νὰ ἐξομολογῇ. Ἄν ἔχῃ δημιουργήσει παράδοσιν ἐξομολογητικὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν του, τότε πρέπει νὰ προβάλλῃ κάποιαν εὐλογον δικαιολογίαν διὰ τὴν ἀπόφασίν του καὶ νὰ παραπέμψῃ τὰ πνευματικά του τέκνα εἰς ἄλλον ἐγνωσμένης ἰκανότητος ἐξομολόγον. Μὴ λησμονοῦμεν ποτὲ ὅτι ὁ Θεὸς ἔρχεται συγχωρὸς καὶ θεραπευτὴς τῶν ἰδικῶν μας ἀδυναμιῶν, ὅταν δὲν χάσωμεν τὴν ἀγάπην διὰ τοὺς ἄλλους καὶ δὲν ἀντιμετωπίζωμεν μετ' ἀδιαφορίας τὴν εὐθύνην μας διὰ τὰς ψυχὰς ποῦ ὁ Θεὸς ἔχει θέσει ὑπὸ τὴν καθοδήγησίν μας.

Ποία ὅμως εἶναι τὰ πράγματα ποῦ πρέπει νὰ ξαίρει ὁ πνευματικὸς γιὰ νὰ διευκολύνῃ τὴν ψυχὴν νὰ ἐκθέσῃ τὰς ἀσθενείας της; Πρέπει πρῶτα-πρῶτα, νὰ καταργήσῃ ἀπὸ τὸ λεξιλόγιόν του τὸν

«Ὅταν δὲ ἔλθῃ Ἐκενος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὀδηγήσῃ ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν».

(Ἰωάν. 16, 13)

δρον «διαστροφή». Μπορεῖ ὁ ἔξομολογούμενος νὰ εἶναι ἕνας χρόνιος ἀντανιστής, ἕνας σαδιστής, ἕνας ἐκθειστής, ἕνας κτηνοβάτης, ἕνας ὁμοσεξουαλικός, ἕνας χρόνιος ἀλκοολικός ἢ τοξικοματής. Δὲν πρέπει ὁ πνευματικός νὰ τὸν ἀντικρύσῃ μὲ περιφρόνησιν. Παρὰ τὴν ἠθικὴν του κατὰπτωσιν, ἔξακολουθεῖ νὰ εἶναι τέκνον τοῦ Θεοῦ, ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φροντίδος Του. Ὁ πνευματικός δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀντιμετώπισῃ μὲ συγκαταημένην βδελυγμίαν καὶ ἀποστροφὴν, ὡσὰν νὰ ἀνήκῃ εἰς ἰδιαιτέραν τινα κατηγορίαν ἀνθρώπων κατωτέρας ὑποστάθμης, ἀλλ' ὡς ἀσθενῆ ἀδελφὸν νὰ τὸν περιβάλλῃ μὲ ὄλην τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν ἀγάπην ποῦ διαθέτει ἡ καρδιά του. Ἄν δὲν ξεκινήσῃ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν αὐτὴν ὁ ἱερεὺς, δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ κάμῃ τίποτε.

Ὅπως ὅλοι οἱ ἄρρωστοι, διακρίνονται καὶ οἱ ψυχικὰ ἀνώμαλοι διὰ τὴν εὐαισθησίαν των καὶ τὴν ὑπερβολικὴν συνειδησίαν τῆς ἁμαρτωλότητός των. Ὅταν ἔρχονται μπροστὰ εἰς τὸν πνευματικόν, αἰσθάνονται τσακισμένοι καὶ ἔξουθενωμένοι. Ἄν ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν ἀνώμαλον κανεὶς διὰ τὴν διαστροφὴν του καὶ πόσον φοβερὰ εἶναι ἡ κατάστασις του καὶ ὁποῖας τιμωρίας καὶ ποινὰς συνεπάγεται ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πέραν τοῦ τάφου, εἶναι ὡσὰν νὰ τοῦ δίδῃ τὴν χαριστικὴν βολήν. Διότι ὁ δυστυχὴς αὐτὸς ἄνθρωπος δὲν περνάει στιγμὴν ποῦ νὰ μὴ νοιώθῃ μέσα του τὴν κόλασιν καὶ τὴν ἀντιμισθίαν τῆς πλάνης του. Ἐνῶ, ὅταν τοῦ ὁμιλήσῃ ὁ πνευματικός περὶ τῆς ἁμαρτίας του ὡς περὶ ἀσθενείας καὶ διὰ τὸ πόσον ὁ Θεὸς θέλει καὶ ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν θεραπείαν του, θάφισῃ κατ' ἀρχὰς νὰ τοῦ ἐκφύγουν μερικοὶ στεναγμοὶ ἀνακουφίσεως καὶ ἕνα φῶς θ' ἀρχίσῃ νὰ λάμπῃ μέσα του, τὸ φῶς τῆς ἐλπίδος. Δὲν ταιριάζει, λοιπόν, εἰς τὸν πνευματικὸν ἡ χρῆσις τῆς λέξεως «διαστροφή» καὶ «διεστραμμένος», οὔτε ἡ θέσις κατηγοροῦ ποῦ κεραυνώνει τὸν ἁμαρτωλὸν μὲ τὸ ἐπιδεικτικὸν ξεγύμνωμα τῆς ἁμαρτίας του καὶ τὰς ἀπειλὰς προσκαίρων καὶ αἰωνίων βασάνων. Ὅλοι εἴμεθα κάτω ἀπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ καὶ μόνον μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐλπίζομεν νὰ σωθῶμεν. Ἄν ὁ πνευματικός δὲν εἶναι ἀγωγὸς τῆς χάριτος καὶ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἁμαρτωλόν, αὐτὸ σημαίνει ἀπλούστατα, ὅτι τὸν ἔχουν ἐγκαταλείψει καὶ ἡ χάρις καὶ τὸ ἔλεος.

Διὰ νὰ ἐνισχυθῇ ἔτι μᾶλλον ὁ ἱερεὺς εἰς τὴν προσπάθειάν του νὰ ἀντιμετωπίξῃ μὲ συμπάθειαν τὸν διεστραμμένον ἁμαρ-

«Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα».
(Ἰωήλ 2, 28 : Πράξ. 2, 17)

τωλόν, πρέπει νά γνωρίζη ποία εἶναι κατὰ τοὺς ψυχολόγους ἡ φύσις τῆς διαστροφῆς. Κάθε ἄνθρωπος, πρὶν φθάσῃ τὴν πνευματικὴν καὶ συναισθηματικὴν ὠριμότητα, περνᾷ διάφορα στάδια. Τὸ παιδικὸν μέχρη τῆς ἡλικίας τῶν πέντε ἢ ἕξι ἐτῶν εἶναι προκατελημμένον μετὸν ἑαυτὸν του, μετὸ ἴδιον του τὸ σῶμα. Μετὰ ταῦτα ὅμως ἡ συναισθηματικὴ του ζωὴ στρέφεται πρὸς κάποιον πρόσωπον τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντός του, τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα ἢ κάποιον ἄλλο πρόσωπον. Ἐπακολουθεῖ μέχρη περίου τοῦ δεκάτου τετάρτου ἔτους μιὰ περίοδος σεξουαλικῆς ἀδρανείας, μετὰ τὴν ὁποίαν ὁ νέος καὶ ἡ νέα ἀποκοτοῦν πλέον πλήρη αὐτοσυνείδησιν, ἀρχομένου τότε τοῦ ὁμαλοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς ὁμαλῆς κλίσεως τοῦ ἐνὸς φύλου πρὸς τὸ ἄλλο. Αὐτὴ εἶναι περίου, κατὰ τοὺς ψυχολόγους, ἡ ἐξέλιξις κάθε ὁμαλοῦ παιδιοῦ. Ἡ διαστροφή, κάθε διαστροφή, εἶναι παρεκκλίσις ἀπὸ τὴν ὁμαλὴν αὐτὴν ἐξέλιξιν. Τὸ σταμάτημα τῆς πορείας αὐτῆς εἰς τὸ πρῶτον, δεῦτερον ἢ τρίτον στάδιον, ἔνεκα διαφόρων αἰτιῶν, ἢ ἡ παλινδρόμησις, ἔνεκα ποικίλων παραγόντων, εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ τρία πρῶτα στάδια, συνιστᾷ αὐτὸ πού ὀνομάζομεν διαστροφήν. Δὲν πρέπει ποτὲ νά λησμονοῦμεν ὅτι, κατὰ κάποιον τρόπον, πού εἰς ἐκάστην περίπτωσιν ἐναπόκειται εἰς τὸν πνευματικὸν τὰ ἀνεύρη, αἱ ρίζαι ὅλων τῶν περιπετειῶν τῆς ψυχῆς καὶ ὅλων τῶν βασάνων τῆς κατὰ τὴν ὠριμον ἡλικίαν εὐρίσκονται εἰς τὰ πρῶτα τρυφερά ἔτη. Οἱ φόβοι, αἱ ἀδυναμίαι καὶ αἱ ταλαιπωρίαι τῆς παιδικῆς ἡλικίας, αἱ ἀντίξοι καὶ αἱ συνειδηταὶ ἢ ἀσυνειδητοὶ καὶ ἐπιρροαὶ πού ἀσχοῦνται ἐπάνω εἰς τὸ παιδί, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ὀδηγήσουν λίαν ἔνωρὶς εἰς διαφόρους διαστροφάς, ἀναλόγως τῆς περιπτώσεως, δημιουργοῦν, ὑπὸ τὰς καλυτέρας συνθήκας, τὸ κατάλληλον κλίμα, ὥστε ὀρισμένα παραστρατήματα καὶ κακοτυχία τῆς ὠρίμου ἡλικίας νά καταλήξουν εἰς διαστροφῶν καταστάσεις.

Ὅταν ἔχη αὐτὰ ὑπ' ὄψει του ὁ πνευματικὸς καὶ πιστεῦν ὀλοθερμα εἰς τὴν χάριν τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος ἐθεράπευε «πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ», ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν ὀρθὴν βάσιν εἰς τὸ ἔργον τῆς θεραπείας τῶν ψυχῶν.

ΣΑΒΒΑΣ ΧΡ. ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ

«Ὁφθῆσαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν πάντες Πνεύματος ἁγίου».
(Πράξ. 2, 3—4)

ΛΥΣΙΣ ΑΠΟΡΙΩΝ

(Αί πρὸς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυνόμενα ἀπορίαί τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ διαβιβάζονται πρὸς τοὺς εἰδικοὺς Καθηγητὰς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, οἵτινες παρακληθέντες εὐαρεστοῦνται νὰ συμβάλουν εἰς τὸ ἔργον τῆς παρούσης στήλης, καὶ πρὸς ἄλλα ἀρμόδια διὰ τὴν ἀπάντησιν πρόσωπα.)

Ἑρώτησις :

Πρέπει ἢ ὄχι νὰ χρησιμοποιῶται «ζέον» κατὰ τὴν θ. λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων ;

Ἰερεὺς Γεώργιος Καπετανάκης
Ἐφημέριος Ροδιάς Ἡρακλείου (Κρήτης)

Ἀπάντησις :

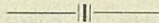
Ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ζέοντος ὕδατος καὶ κατὰ τὴν Προηγιασμένην ἔχει τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἐξηπηρετεῖ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, τὸν ὅποιον καὶ ἐν τῇ συνήθει Λειτουργίᾳ. Ρίπτεται εἰς τὰς τακτικὰς Λειτουργίας, ἵνα ὁ καθηγιασμένος Οἶνος προσλαμβάνῃ τὴν θερμοκρασίαν, τὴν ὅποιαν ἔχει τὸ αἷμα κατὰ τὴν στιγμὴν, κατὰ τὴν ὅποιαν ἐκρέει ἐκ ζῶντος ὀργανισμοῦ.

Ὁ ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς Προηγιασμένης οἶνος, μὴ ὢν καθηγιασμένος, μετουσιῶται εἰς τίμιόν Αἷμα διὰ τῆς ἐν αὐτῷ ρίψεως τοῦ τεμαχίου τοῦ καθηγιασμένου Ἄρτου. Διὸ καὶ ἐν τῇ Προηγιασμένη κυριολεκτεῖ τὸ κατὰ τὴν ρίψιν καὶ ἀνάμειξιν ταύτην λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Λειτουργοῦ: «Πλήρωμα ποτηρίου Πνεύματος ἁγίου». Ἦτοι διὰ τῆς ρίψεως ταύτης τὸ ποτήριον πληροῦται Πνεύματος ἁγίου.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ὁ ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς Προηγιασμένης οἶνος μεταβάλλεται εἰς Αἷμα Χριστοῦ, ρίπτεται καὶ τὸ ζέον, ἵνα τὸ Αἷμα τοῦτο καταστῇ θερμόν, ὡς προϋποτίθεται ὅτι ἐξῆλθεν ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Κυρίου.

Π. Ν. Τρεμπέλας

Καθηγητῆς τῆς Τελετουργικῆς
ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἶδεσ. Θεοδ. Θεοδωρίδην, Μπαμπλιό : Καὶ ἄλλος μᾶς ἔγραψε διὰ τὸ ἴδιον πρᾶγμα. Αὐτὰ εἶναι ὄραϊα παίγνια· δὲν ἀποτελοῦν «φιλοσοφίαν». Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ἡμέραι, κατὰ τὰς ὁποίας, ὡς γνωρίζετε, δὲν τελεῖται ἡ θ. Λειτουργία ;— *Αἶδεσ. Παντ. Τζεργιᾶν, Χάρακον (Ἀρχαδίας Κρήτης) :* Θὰ οἶς ἀπαντήσωμεν ταχυδρομικῶς.— *Αἶδεσ.*

«Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθεῖς, τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λαθὼν παρὰ τοῦ Πατρὸς, ἐξέχεεν τοῦτο, ὃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε».
(Ὁ Ἄπ. Πέτρος : Πράξ. 2, 23)

Γ. Παπακωνσταντίνου, Γοουδοαν (Κορινθίας) : Αἱ παρατηρήσεις σας εἶναι ἄξια προσοχῆς. Ἄλλ' ἄρα γε εἶναι μόνον ἡ ραδιοφωνικὴ ἐκπομπή, ἢ ὅποια συντελεῖ εἰς τὴν παράλειψιν τοῦ ἐκκλησιασμοῦ καὶ ὑπάρχουν πρόσωπα θερησκευτικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς διαφορισμένα, πὸν ὑποκύντουν εἰς αὐτὸν τὸν πειρασμόν ;...—**Ἐφημέριον Γ. Δ. :** Διὰτὶ ἀποφεύγετε τὴν ὑπογραφήν τῶν ἀποριῶν σας. Δὲν εἶναι ἐντροπὴ νὰ ζητῆ κανεὶς τὴν λύσιν τῶν ἀποριῶν του. Ὅπωςδὴποτε τὸ ζήτημα τῶν «Ἐξαπτερεύγων» δὲν εἶναι θέμα διὰ συζήτησιν. Ὡς πρὸς τὴν «Θ' Ὁραν», γνωρίζετε βεβαίως ὅτι ὑπάρχει εἰδικὴ ἀκολουθία ἀναγνωσκομένη καθ' ὅλην τὴν Διακαινήσιμον ἐβδομάδα· αὕτη ἀναγιγνώσκεται καὶ πρὸ τοῦ Μ. Ἑσπερινοῦ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα. Διὰ τὰ τῆς «Ἀποδόσεως» τῶν μεγάλων ἑορτῶν εἶναι σαφῆς ἡ διάταξις τοῦ Τυπικοῦ, ὅτι ψάλλονται πάντα τὰ τῆς ἑορτῆς πλὴν τῶν ἀναγνωσμάτων· τὸ ἴδιον ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ Πάσχα. Ἐξαίρεσις γίνεται μόνον διὰ τὴν 23ην Αὐγούστου, ὅποτε ὀρίζεται ὅτι ἀναγιγνώσκονται τὰ Ἐδαγγέλια καὶ ὁ Ἀπόστολος τῆς Θεοτόκου.—**Κων Στέφ. Σχ. Θεόδοτος, Π. Φάληρον :** Θὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν ταχυδρομικῶς. Εὐχαριστοῦμεν.—**Αἰδ. ἐφημέριον ἀγ. Ἰωάννου Μεγαλοχωρίου :** μᾶς συγκινεῖ ἡ χαρὰ σας ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ «Ἐφημερίου», ὃ ὅποιος, ὅπως γράφετε, «κατέστη ἀπὸ τῆς εὐλογημένης ὥρας τῆς ἐκδόσεώς του ὃ ἀχώριστος σύντροφος, ὁδηγὸς καὶ σύμβουλός μας». Ἀκριβῶς διὰ τοῦτο καὶ ἐξεδόθη. Ὡς πρὸς τὰ καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν σας ἐνορίαν ἄτοπα ἐπὶ τῇ ραδιοφωνικῇ μεταδόσει τῆς θείας λειτουργίας, παρακολουθεῖτε, πάντως, τὴν σχετικὴν ἐν τῷ «Ἐφημερίῳ» ἀρθρογραφίαν, θὰ γραφοῦν δὲ τὰ δέοντα καὶ διὰ τὴν μὴ τήρησιν τῆς Κυριακῆς ἀργίας κατὰ τὰς ὥρας τῆς κυριακῆς λειτουργίας.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

«Ὁ Ἐφημέριος» στέλλεται δωρεὰν πρὸς ὅλους τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἐκκλησίας», τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ παράρτημα.

Παρακαλοῦνται ὅλοι οἱ ἀναγνώσται τῆς «Ἐκκλησίας», καὶ ἰδίᾳ οἱ ἐξ αὐτῶν Κληρικοί, ὅπως ἀνακοινώσωσιν ἡμῖν πᾶσαν σκέψιν των σχετικὴν πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ παραρτήματος τούτου.

Ἐπίσης παρακαλοῦνται οἱ εὐλαβέστατοι Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι, ὅπως ἀπευθύνωσιν εἰς τὸν «Ἐφημέριον» πᾶσαν ἐρώτησιν ἢ ἀπορίαν των σχετικὴν πρὸς τὸ λειτούργημα των, ἵνα λάβωσιν ἐν καιρῷ τὰς ἀπαιτουμένας ἀπαντήσεις ἀπὸ τῶν στηλῶν αὐτοῦ.

Σημείωσις : Δι' ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον : Πρὸς τὸν **Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερον κ. Ἐμμ. Γ. Μυτιληναῖον**, Ἀποστολικὴν Διακονίαν, Ἰασιῶν 1, Ἀθήνας (τηλέφ. 72.112).